

Her şeyin içinin boşaltıldığı bir zaman tüneline geçiyoruz. Geçerken de bizden sonra gelecek nesiller bizim için 'suya sabuna dokunmadan, nasıl temiz kalmış bu şairler, kendi yazdıklarını kendilerine anlatamadan bize karın gurultularını bırakmışlar' diye bizi sığaya çekecekler herhalde. Gerek edebiyat dergilerinde yayınlanan şiirler olsun, gerekse yayımlanan şiir kitapları "bir gram bal için bir çeki odun yenmez" kabilinden keçi boynuzu maalesef. -Bunları söylerken elbette istisnaların kaideyi bozmayacağını da hatırımda tutuyorum.- Bütün bunların yanı sıra bir de şiir yarışmalarıyla rüştünü ispat etmeye çalışan binlerce şiir yazar, kendi şiiri haricinde bir başkasının şiirini okumayan, bu kadar kalabalık bir şair ordusunun devamlı kuru-sıkı atarak şiir avına çıkmaları ve her seferinde boş dönmeleri ayrı bir basiretsizlik olarak gündemde düşmeyen bir konudur. Gerek sosyal medya ortamında, gerekse dergilerde her gün on binlerce şair ya da şiir yazdığını zannedenler öksürür gibi şiir yazıp paylaşıyorlar ama yayınevleri şiir kitaplarını basmaya yanaşmıyor. Basıyorsa da baskı masraflarını kitap sahibine yükleyip "isim hakkı" diyerek aldığı kitapları da internet üzerinden satışa sunarak okura ulaşmaya çalışıyorlar. Kötü paranın iyi parayı kovduğu meseli gibi kötü şiirlerin iyi şiirlerin önünde karabulut gibi durduğunu da söyleyebiliriz. Konumuz iyi ya da kötü şiirden ziyade, şairlerin kendilerine ya da başkalarına yaptıklarını iyilikler ve kötülüklerdir.

Günümüz şiirinde karşılaştığımız sorunların başında yazılan şiirlerin insanda bir karşılığı olup olmasındır. Bir karşılığı varsa da bu bir şiirin ya da bir şiiri kitabının bazı sayfa kenarlarına düştüğünüz derkenarlardan ibaret kalıyor. "İnsan kalpten ibarettir ve onu insan kılan, bir ruha sahip olmasıdır." İnsanlar konuşarak anlaşıyor, yazarak ortak değerlerinizi çoğaltmıyorsa ya okurda ya da yazarda bir problem var demektir. Bazen söylemek istediklerinizi başkaları söyler/yazar siz de dinlediğinizde/okuduğunuzda 'benim düşüncelerime ne kadar yakın konulara dokunmuş' dersiniz ve sözün/yazının sizde bir karşılığı olur. Ayrıca hoşunuza giden yazının yazarı ile aranızda bir ruh akrabalığı olduğu hissine kapılırsınız.

Vaktinize konuk olmamıza vesile olan ve bize dokunan şiirler ile ilgili yazma düşüncemizi tetikleyen de son yıllarda düzenli olarak Arif Ay tarafından çıkarılan "Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı 2019" oldu. Şiir yıllıklarında yer alan şiirler ve şiir kitapları ile ilgili yazılar o yılın gayri ihtiyari olarak "en iyileri" olarak kabul edilir. Arif Ay'ın yıllık ile ilgili düşüncelerinin yanı sıra seçmiş olduğu şiirlerden hem kendine dokunan hem bize dokunanlardan alıntılar yaparak yıllığın sayfaları arasında dolaşmaya başlayalım.

"Kimileri yıllık hazırlamayı gereksiz görse de gerekli görenler ve takdir edenler de az değil. Yıllıkları edebiyat araştırmacılarının, edebiyat tarihçilerinin ilk elden başvuracakları kaynaklar olarak görüyoruz. Geçen yıl olduğu gibi bu yılda altmış çeşit derginin beş yüze yakın sayısı tarandı. Bu altmış civarındaki dergilerden yüzlerce şiir arasından yüz otuz iki şiir ve altmış dize seçildi. Bu seçilen şiirlerin hepsinin de iyi şiirler olmadığını hemen belirtelim. Öyleyse neden seçildi diyebilirsiniz. Yıllığın amacı bir yıl içinde yayımlanmış şiir ya da şiir kitaplarının en iyilerini seçmek değil; bir yılın ortalama şiir birikimini ve niteliğini ortaya koymaktır. Bu nedenle, seçilen şiirler ve şiir kitapları arasında iyi olanlar da var, zayıf olanlar da. 2018'de şiir, önceki yıllarda nasılsa yine aynı çizgide sürdürdü. 2018'de bu çizgiyi sarsacak değiştirecek bir şiir atılımı, bir şiir olayı yaşanmadı. Aslında bakılırsa 1980 sonrasında, özellikle de 2000'li yıllarda yazılmaya başlayan şiirin çizgisinde dünden bugüne bir değişiklik olmadı. Söz konusu şiirin, niteliğinin ne olduğu üzerine durmamız gerekiyor. Her şeyden önce, günümüz şiir yapısal bir sorunla karşı karşıya. Bu yapısal sorunun içine, şiirin formundan, ses yapısına, söylem biçimine, taşıdığı öze değin pek çok unsur girmektedir. Günümüz şiirinin okur kaybında, başka unsurlarla birlikte bu unsurların payı da büyüktür. Günümüz şiiri formunu kaybetti. Şiirin biçimsel yapısını oluşturan söz birimleri hiçbir poetik karşılığı olmayan bir biçimde alt alta, yan yana sıralanıyor. Dize dediğimiz şiirin asli unsuru olan söz birimi kırılırken, parçalanırken, hatta tek sözcüğe indirilirken bu kırılma ve parçalanmanın şiire ne kattığı sorulduğunda çoğu kez ikna edici yanıt alınamıyor. Bunu belirtirken, dizeyi savunduğum, eski şiir kalıplarını savunduğum sanılmasın. Kuşkusuz her şiir biçimini kendi belirler. Daha doğrusu öz biçimi belirler kuralı burada da geçerlidir. Sözgelimi dize kırılıyorsa, bu kırılmanın şiirin sesine, ritmine, imge yapısına bir değer katması gerekmez mi? Kısacası şair, şiir işçiliği dediğiniz kuyumcu titizliğinde çalışmalı şiirinin üstünde. Kırılan dize yerine konduğunda şiir sarsılmıyorsa dizeyi bölmenin anlamı ne? Ayrıca, şiir söz sözcük tasarrufunun en elzem olduğu bir türken, gereksiz sözcük kullanımı en çok günümüz şiirinde görülüyor. Sözcük tasarrufundan ziyade, sözcük israfıyla karşı karşıyayız. Bu, şiirin dokusunu zayıflatan en önde gelen unsurların başında gelmektedir. Bir başka husus, şiirin özümüyle ilgili. Günümüz şiiri istisnaları

dışta tutarsak, genel olarak özsüz bir şiir. İnsanlığın ortak değerlere ilişkin düşünsel bir altyapıdan yoksun ne yazık ki. Bu da şairlerin yeterince okumadıklarını, geçmiş kültürden, özellikle şiir birikiminden yeterince beslenmediklerini gösteriyor: Dolayısıyla formunu ve özünü kaybetmiş bir şiir, şiir olmaktan öte bir söz yığınından ibaret kalıyor. Okura bir estetik tat vermiyor. Okurun hayalini harekete geçirecek, okurla şiir arasında ünsiyet oluşturacak bir yapıya sahip değil günümüz şiiri. Hayatla bağı zayıf. Şair ne kendi içine ne de dışına yolculuk yapıyor. Böyle bir yolculuğa çıkmış olsa mutlaka birimizin kapısının önünden geçecektir.

Dünya dilleri arasında Arapça, Farsça ve Fransızca ile birlikte Türkçe de şiir diline en yakın dillerden biri olduğu hâlde, günümüz şiirinde âdeta kekeme bir dil haline sokuldu Türkçe. Bir Yahya Kemal'in, bir Necip Fazıl'ın, bir Nazım Hikmet'in, bir Cahit Sıtkı Tarancı'nın, bir Ziya Osman Saba'nın, bir Behçet Necatigil'in şiirindeki Türkçenin tadına günümüz şiirinde de varma hakkı yok mu şiir okurunun?

Görüldüğü gibi konu, bir yıllığın sınırlı sayfalarda sığmayacak boyutta; enine boyuna tartışılması, izlenmesi gereken bir konu. Yukarıda kısaca değindiğimiz hususları daha bir somutlaştırmak ve örnekleme açısından 2018'de bazı dergilerde yayımlanan şiirlerden bölümler alacağım.

"Masada makas mor/ Kerpetenle manipülasyon/ Malulen kısır kusursuz kısıt/ Korkak marjinal/ Tutmadan sakal tıraşına/ Cinsiyetleri hadım etmek gibiyim"

"Beni kör bir bıçaktan oydular/ sona eleştiriler sana/ keskin keskin soluklarla/ bir kervan göçmüş de/ boynundaki uçmaktan/ aşağıyyyaa sarkan dünyaya/ hayretimi mazur gör/ öksürüp öksürüp kendi dileyen/ bir veremliyim belleğinden gizlenen/ ölüm kafa yorulacak bir şey değil/ değil ölüm kafa yorul: ancak şey bir/ ölüm: kafa karış tr an bir şey" (Arif Ay'a katılmıyorum.)

"Annem dua ederken gözlerini kapatıyordu/ Dünyaya/ Dara düşünce Allah'a sarılıyordu/ Nur üstüne nur/ Pırl pırl inci mercan/ Ziyadesiyle temizdi/ Göğsünde Allah sevgisi" (Arif Ay'a burada katılmadım.)

"Rabbim, ben bir musalla gördüm babamın yüzünde/dua etmiyordu, sövüyordu elinde sigarası/ kimsesi yok babamın ama insan olarak o yüzden/insan olarak kimsesi olmaz babaların biliyorum/biliyorum Rabbim, babam da biliyor çok günah/kendi kendine konuşuyor, sövüyor bu da günah/ama sen, Rabbim yine de kimsesi olmayan/ babaları lütfen koru." (Arif Ay'a kısmen katılmıyorum. Son iki dize dokundu.)

"Çayın kandırma kuvvetini bulduğumuz doğrudur hakim/ bey/ Şekerli ve demli içtiğimizde/ Bozuk bir pusula olsak da/ Allah'ı bulduğumuz da/ Sahi Allah demişken/ Sen hiç Allahsız bir dilenci gördün mü hakim bey?"

"Şair aşka yaya yürür/ Kaldırım taşlarına gölgesi düşen esrik saçları şehrin/ Dudaklarından şair ipliği getirir tebessüm/ Yoğurt lafa tutulunca olur ayran/ Kız istemeye giden şaire/ Kelimelere deşip yere düşen çiçekler şahit/ Hukuk kuralları dolduramaz batarya/ Kadınlar şiirden anlayınca anne olurlar/ Bunu anlamaz gözleri yarı yolda kalan/ Kafka'nın sırtında uyuyan kifayetsiz kafiye" (Arif Ay'a katılmıyorum.)

Bunlar Arif Ay'ın inceledikleri dergiler ve şiir kitaplarındaki şairlerin karın gurultularından bazıları. Şiir Yıllığını baştan sona okuduğumda buna benzer yüzlerce artçı gurultunun altını çizmişim ama sözü uzatmanın bir manası olmaz düşüncesiyle alıntılardan vazgeçtim. Bunun yerine Arif Ay'ın "Seçilen Şiirler"inden bize dokunan "Dize Seçki"leri ile yazımızı sürdürelim istedim.

"Kırgınlık mı yorgunluk mu/ Hangisi daha ağır" **Abdulkadir Budak**, "Unut kalbim her şeyi, bundan böyle,/ Sinede yarım bırakılmış bir heyecan kalır." **Abdurrahman Alkan**, "zaman kargaşasında eriyip gidiyoruz/ kara bulutların soluğuna karışıyor sesimiz" **Arzu K. Ayçiçek**, "aşk da eskidir işte kumların tarihi kadar/ taş parça parça yumuşar/ kalp damla damla erir" **Bahtiyar Aslan**, "bu karamsar imge yakışır mı bu şiire?" **Celâl Soyca**, "Dayandık duvarına nihayet karanlığın/ Kılıçları göz görmüyor artık/ Ne zor söylemek bunu biliyorum" **Cengizhan Orakçı**, "Biz onu dilsiz cerenlere dil veren sesinden duymuştuk" **Cevat Çapan**, "Damla damla bir türkü yayıldı ilkin/ İlkin bir gül kokusu düştü evlere" **Emrehan Parlak**, "Dertlerimi söylesem birinin ruhu acır" **Enis Akın**, "Gerçi bütün çekmeceler dolu olsa da/ Ali'yi anlatmaya yeter mi hurufat" **Faruk Uysal**, "Ölümden sonraya hazırla beni" **Fatma Şengül Süzer**, "Ninem daha gelirken düşürmüş saç bağını/ Hangi türküyü söylese sözleri hep kırışık" **Gökhan Akçiçek**, "Şiir senin kırlarında toplanır!" **Haydar Ergülen**, "Kopar gider can bedenden ve yavru kuş yuvadan/ Senden öyle bir ayrılışla ayrılacağım" **Hicabi Kırlangıç**, "hep aynı kırık camdan baktık sokağa/ hep aynı yerden kanadı dizimiz" **Hülya Sezen**, "Nice yokuşu inip çıka yoruldu gölgem./ usandırdı hergünü kopyalayıp yaşamak." **Hüseyin Atabaş**, "Ölünce tam öleceksin yaşayacaksan tek nefes/ Yarım dünya olmaz yeni içindeki çekirdekten" **Hüseyin Atlansoy**, "Gözünü toprak doyuracak şimdi gözü açık gidenin/ Göze toprak, yüze toprak tadına doyumsuz toprak" **Hüseyin Karaca**, "Gecenin kolları gibi ağaçlar, Karanlığı renklendirir yapraklar... /Sensizlik bitimsiz şarkıdır.../Sensizlik çözümsüz sorudur.../ Sensizlik sonsuz med cezirdir." **İbrahim Eryiğit**, "Geceden gelmişsin, yıldız gibisin" **İbrahim Tenekeci**, "dağın arkası dağ/ ötesi herkesin şehri" **İbrahim Yolalan**, "Doğdum bay-

rak asmışar kerpiçten damumıza/ Anam geçindi bildim yurt dediğin mezardır” **İsmail Kılıçarslan**, “ayrılığı taşıdım nereye gitsem/ susarak bekleyen iki ele benzedim/ birbirine yabancı iki ele...” **İzzet Göldeli**, “Yine de bir dağ doğuruyor içinde gökyüzü/ Sulardan aynalardan saklasan da yüzünü!” **Mehmet Ayıcı**, “Bu kış uzun sürecek diyor balkona konan serçe/ uzundüşler kur, dizeler örtmez üstünü” **M. Mahzun Doğan**, “dağıttım kırdım döktüm/dökülen bir içim var demek ki” **Mehmet S. Fidancı**, “belki seküler aşklardan biri çarpar/ rüyalarında bile incinen bana” **Mehmet Narlı**, “ölümü yaklaştırıyor bütün yollar/ yollar yollara çıkıyor yollar hep ölüme” **Mehmet Solak**, “Köy kabristanına defnettiler kalbimi” **Mehmet Yıldız**, “Bir kuzey ülkesine gitmek istiyorum/ Oturup bir ulu ağacın gölgesinde/ Uzak rüzgârları anlamak için” **Metin Celâl**, “Her aşk kendi toprağının rengini alır” **Metin Fındıkçı**, “Zahmet sarmadan, tutmuyor yeryüzünde rahmet.” **Metin Erol**, “Ölüm böyle bir şey işte/ Giremez ölü odasına çocuklar” **Mustafa Özçelik**, “Yağmuru seven/ Yağmurla konuşan Allah’ım/ Bulutlar gönder bize” **Mustafa Ruhi Şirin**, “Kuşlar göçüp gidince yalnız kaldı gökyüzü” **Nihat Hayri Azamat**, “Çok sevmişken ölelim olsun hayat güzel” **Nurettin Durman**, “Göğsümü ateşle dolduran bu çağ/ Yıkılsın, yıkılsın artık bir akşam/ Bir çöplüğün sonsuz karanlığına” **Nurullah Genç**, “yüzüm artık toprağa benziyor... /yüzüğün taşı nedensiz kırılınca anladım/dünyanın ilk gününün bahar olduğunu” **Orhan Tepebaş**, “Sanki kuşların içinde kuşlar koşuyor/ Sanki kanatların içinde kanatlar” **Osman Serhat Erkekli**, “Yaprak ölse de ağaç ölmüyor” **Osman Serhat**, “Şimdi sen sustuğun için/ Sustuğunu sanıyorsun her şeyin” **Özcan Ünlü**, “Bulutlar dağlardan öte yük taşır” **Recep Garip**, “tanrım, söylenmemiş sözlerimiz için vaktimiz var mı biraz” **Selçuk Küpçük**, “Sahipsiz mısralarda unutulmuş zarif bir imgeyim ben/ Satır aralarına gömdüm kimsesizliğimi” **Semra Kızmaz**, “Hangi yana seslensen sus’ta bir çığlık kopar.../ Son gülüşüm lütfen zarif olsun Allah’ım” **Serap Kadioğlu**, “içimden susuyorum kana kana” **Serdar Kacı**, “unutmanın kardeşi, bir sözün eskimesi” **Şadi Kocabaş**, “karmı çiçek tozu dolu bahar” **Şakir Kurtulmuş**, “Düpedüz ustasını yere gömerler/üstünü örterler yalnızlığının” **Şemsettin Ünlü**, “Bunca sevgini son ânı mıydı burası” **Turgay Fişekçi**, “martıların çığlıklarıyla uyanıyorum/ elimle itip alınma düşen bulutu/ bana kalan günlerimi sayıyorum” **Tuğrul Tanyol**, “gel gülümseyen bir adam yap bu kırgın yüreklerden” **Vefa Taşdelen**, “Söylemiştin yalnız yatanın yalnız öleceğini/ sadece bunu yazdım solduran günlüğüme.” **Veysel Çolak**, “Acele iş acele çalış acele yaşa/ Öl acele” **Vural Kaya**, “elimde bir tek/ yokluğun kaldı” **Yusuf Çotuksöken**.

Sadece bana dokunan dizeleri almaya çalıştım. Arif Ay’ın seçmiş olduğu şiiirlerden bana dokunmayanları elbette bir başkasına dokunabilir. Şayet bir başkasına da dokunmazsa acıyalım o şairin haline.

Gelelim tekrar tekrar okuyup şiir budur dediğim hem gönlümü her ruhumu dinginleştiren şiiirleri:

“ben yoksam/ sinede bu ateş neyin nesi/ ellerimi yakan ne/ ben varsam eğer/ senin yanışın niye” **Arif Ay**, “Bir yanımız dağ, bir yanımız deniz/ Deriz ve devam ederiz yürümeye/ Geçmez aklımızın ucundan yaşamak telaşı/ Eksilerek azalarak yarılarız yolu/ Eksilerek azalarak yol yarılar bizi/ Yerimiz yok atlaslarda, ismimiz gelip geçici/ Kalbimiz ne çok mülteci...” **Burhan Sakallı**, “Börek açan ev süpüren saksılara çiçek eken/ Bir tetiği en güzel yerinden çeken de sensin/ Bir söküğü en güzel yerinde diken de/ Kara çığırtıları susturuyor senin sesin” **Cengizhan Genç**, “Üç kere öptüm sözcükleri/ Terledim, yine öptüm/ Bir içerden bir dışardan öptüm... Kim sever kış sürgünü/ Günlerin azabı yığıldıkça birbiri üstüne/ Allı turnalar geçmiyor çoktandır türkülerden/ Dünya! Ne kadar da benzettin kendine beni” **İsmail Karakurt**, “Denizin üstü gemi/ dümeninde dolunay/ geminin altı deniz/ ambar dolu mülteci/ Ay çalındı geceden/ Denizin üstü karanlık/ beşi bebek, yetmiş çocuk/ karanlığın altı dehliz/ arkadaşları kara balık/ Ay çalındı gemiden/ Denizin üstü soğuk/ sınırı dikenli tel/ denizin altı oyuk/ alın yazıları ecel/ Ay çalındı denizden” **Refik Durbaş**, “Ninova tabletleri okunmaz demeyin kolay okunur/ Anlatır görene yok oluşunu asurun ya da nemrut ateşlerinin/ Eskici pazarında satılır gibi tarih çöplüğünde kalakalırlar öyle/ Yazılır çizilir derlenir toparlanırdı dünya halini öğüten eski değirmen..... Seninse bombaların var, mermilerin çok, silahların var oğlu var/ Ama çınlar bir söz gelip dayanınca bıçağın dayandığı yere/ Çınlar dünyanın en ince uğultusu, görürsün sen yaklaşıp geleni/ Biz çok inandık göğün orduları var ve Allah mülkü her yanda/ Ve Allah bizimle, varsın şeytan seninle olsun; amerika seninle/ Tamam anladık kıyamete kadar mühlet aldın, bağır hiç durma/ Şarlatanlık yap takla at, çoğalt insanlık pazarında ölmümün kappazanımı/ Ya biz ne yapalım dünya garipliğinde ne gelsin elimizden...” **Seyfettin Ünlü**.

Bir şiirin sancısı, bir kitabın doğumu elbette birden bire olmuyor. Bir “Molla Kasım” sizin gönül teri döktüğünüz şiirleri şiirden saymıyor, nefsinizi okşamıyor olabilir ama kıssadan hisse çıkarmanıza vesile olabilir. Eğer bir Molla Kasım’a ihtiyaç duyarsanız Arif Ay’ın bunu nefesine yontmadan hakkıyla yapar.

Öncelikle böyle bir yıllığın hazırlanması biraz da tohumdan mutfığa, mutfaktan sofraya doğru uzun bir emek gerektiren bir çalışma. Arif Ay’ın bu titiz çalışmasıyla birlikte bir yaraya neşter vurması biraz da şairlerin iç hesaplaşmalarına bir vesile olur düşüncesindeyim. Bu vesile ile bir yılın dökümü sayabileceğim bir şiir seçkisi okumuş oldum. Selam olsun kalbimize ve ruhumuza dokunan şiiirlere...

